

**Notulen**  
**Commissie Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)**

**Datum:** 8 november 2023, 18:30 - 21.25 uur  
**Plaats:** VV-zaal Leiden  
**Verslag:** Mevr. R. Lubbers, Vi.a.Vi Office Management

**Aanwezigen dagelijks bestuur (D&H):**

Dhr. R.A.M. van de Sande (dijkgraaf)  
Dhr. J.G.M. Schouffoer (hoogheemraad  
Natuurterreinen)  
Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad CDA)  
Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad Agrarisch)

Dhr. A.D. Middag (Agrarisch)  
Dhr. A. van Geest (AWP voor water, klimaat en  
natuur)  
Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP)  
Dhr. A.H.J. van Strien (50PLUS)  
Dhr. J.W.C. de Mooij (CDA)

**Aanwezige commissieleden:**

Mevr. K. van Rooten (voorzitter)  
Dhr. H. Hazenoot (BBB)  
Dhr. J. van Pareren (BBB)  
Dhr. J.L. van Oeveren (VVD)  
Mevr. S.F. Jahan (VVD)  
Dhr. W.H.B. van Dunné (PvdA)  
Dhr. J.A. de Ridder (PvdA)  
Dhr. H. van Dijk (Water Natuurlijk)  
Mevr. W.J.M. Meiland (Water Natuurlijk)  
Dhr. H.A.M. Koenders (PvdD)

**Afwezigen met afmelding:**

Dhr. A. Bakx (CDA)  
Dhr. J. van den Berg (AWP voor water, klimaat en  
natuur)  
Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen)  
Mevr. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk)  
Mevr. R.W. Mols (PvdD)

**Overige aanwezigen:**

Mevr. E.M. Voogd (secretaris)

**1. Opening, vaststelling agenda en mededelingen**

De voorzitter opent de eerste avondvergadering van de commissie BOD. Afgesproken is om de vergaderingen over de burap en de begroting voortaan 's avonds te organiseren. Vervolgens leest zij de afmeldingen en vervangingen voor. In de fractie CDA wordt dhr. Bakx vervangen door dhr. De Mooij. In de fractie AWP voor natuur, water en klimaat wordt dhr. Van den Berg vervangen door dhr. Van Geest. In de fractie Water Natuurlijk wordt mevr. Dewkalie vervangen door dhr. Van Dijk. Mevrouw Mols (PvdD) en mw. Corbey (Natuurterreinen) zijn afwezig zonder vervanging.

De heer Van Oeveren (VVD) stelt voor om -net als in de commissie Waterveiligheid en Waterketen- de begroting (agendapunt 3.2) en de kredietvoorstellen (agendapunt 3.3) gebundeld te bespreken.

De voorzitter concludeert dat dit voorstel unaniem wordt ondersteund. De agenda wordt als zodanig vastgesteld.

Voor de rondvraag melden zich de heren Van Geest, Roorda en Van Strien.

Aansluitend op de vergadering zal portefeuillehouder De Vries in een besloten setting een mededeling doen.

De heer Van Oeveren (VVD) vraagt permissie om bij hoge uitzondering een tweetal woordvoerders toe te staan bij het behandelen van de begroting en de kredietvoorstellen.

De voorzitter en andere fracties hebben hiertegen geen bezwaar. De voorzitter stelt daarop voor om alle aanwezige commissieleden de gelegenheid te geven voor een inbreng bij de bespreking van de begroting, zodat fracties met twee afgevaardigden desgewenst het woord kunnen voeren.

De heer Van Strien (50PLUS) dankt voor de ontvangen collegiale felicitaties ter ere van zijn 74<sup>ste</sup> verjaardag. Vervolgens meldt hij dat hij tijdens de laatste bijeenkomst over het reglement van orde mededelingen heeft gedaan over de interne ontwikkelingen binnen de landelijke fractie van 50PLUS en de opstelling van fractie- en commissieleden. De Zuid-Hollandse voorzitter van 50PLUS heeft in een brief gemeld dat er geen vertegenwoordiger van Zuid-Holland op de lijst voor de Tweede Kamerverkiezingen staat en overwogen wordt over te gaan tot een afsplitsing van 50PLUS. Ook vanuit Overijssel gaan identieke stemmen op. Op een recente bijeenkomst van Rijnland in Haarlem, de Rijnlandlezing, waren veel ambtenaren, wethouders, burgemeesters en instanties uit de regio present. 50PLUS vond het uitermate teleurstellend dat noch de burgemeester, noch wethouders of ambtenaren uit Haarlem aanwezig waren. Hij biedt als inwoner en Haarlemse politicus zijn welgemeende excuses aan voor 'de onbeleefdheid'. Mevrouw Van Ketel heeft burgemeester Wienen hierover aangesproken. Diens perceptie strookt, aldus de heer Van Strien, helaas -zoals vaker het geval is- niet met de perceptie van zijn gemeente.

De voorzitter dankt de heer Van Strien voor zijn mededeling.

De dijkgraaf waardeert het dat 50PLUS waarde hecht aan de aanwezigheid van anderen tijdens deze bijeenkomst. Maar hij vindt het niet gepast om in dit gremium suggestieve opmerkingen te maken over de burgemeester van Haarlem. Het is gezien de drukke agenda's immers zeer voorstelbaar dat men niet alle bijeenkomsten kan bijwonen.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) verwijst naar de VV TKN-memo over het Nieuwe belastingstelsel (agendapunt 4.1). Er werd verwacht dat dit per 2025 zou kunnen worden ingevoerd. De plenaire behandeling van dit wetsvoorstel vindt evenwel plaats door de nieuwe Tweede Kamer. Naar verwachting niet eerder dan de derde week van januari 2024. De Unie van Waterschappen heeft de Tweede Kamer gemeld dat invoering per 1 januari 2026 alleen kan plaatsvinden als de Tweede Kamer het wetsvoorstel vóór 1 februari 2024 aanneemt. Anders komt de invoering van het belastingstelsel op losse schroeven te staan wat leidt tot invoering per 2026. De vaststelling van de Kostentoedelingsregeling door de VV dient elke vijf jaar plaats te vinden. Voor Rijnland had 2024 goed gepast (middels het reguliere schema). Als het nieuwe belastingstelsel pas per 2026 ingaan, dan moet Rijnland zowel in 2024 als in 2025 deze Kostentoedelingsregeling bespreken. Vandaar de wens dat de Tweede Kamer in de derde week van januari 2024 alsnog een besluit neemt. Als dit niet gebeurt, zal de VV zich nader dienen te beraden over de toepassing van de Kostentoedelingsregeling in 2024 en 2025.

De heer Van Geest (AWP) adviseert om de Tweede Kamer in een zo vroeg mogelijk stadium te informeren over de overwegingen, bij voorkeur via de voorzitter van de Unie van Waterschappen.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) zegt dat de voorzitter van de financiële commissie van de UvW samen met de voorzitter van de Unie van Waterschappen lobbyen over het belastingstelsel. Daarbij vragen zij ook aandacht voor de argumenten én de gezamenlijke standpuntbepaling van de waterschappen. De portefeuillehouder is ervan overtuigd dat de voorzitter van de UvW 'hier heel erg spits op is'.

Hoogheemraad Schouffoer (Natuurterreinen) meldt dat alle commissieleden op hun tafel het boekje over het 'Deltaplan Agrarisch Waterbeheer' aantreffen. Hierin staan landbouwprojecten die samenhangen met de Kaderrichtlijn Water, aldus portefeuillehouder. Het gaat over het gebied Rijn-West (inclusief werkgebied Rijnland). De portefeuillehouder is trots op de opgenomen praktijkvoorbeelden van Rijnland, waaronder het project Boskoop.

## **2. SPREEKRECHT**

Er hebben zich geen insprekers gemeld.

### 3. VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S

#### 3.1 Najaarsburap 2023

*Voorgesteld besluit:*

##### 1. Vast te stellen de Najaarsburap.

In de commissie BOD worden alleen de programma's bestuur, organisatie en dienstverlening besproken, aldus de voorzitter.

De heer Roorda (CU-SGP) is zeer tevreden met deze mooie -compact opgestelde- Burap. Het is goed te lezen dat de resultaten conform de begroting zijn weergegeven. Volgens planning wordt deze begroting op de VV-vergadering van 29 november vastgesteld. Vraag: kunnen er dan nog bijstellingen worden doorgevoerd?

De heer Van Geest (AWP) verwijst naar de tekst: *'In de gewijzigde begroting is €3,0 miljoen opgenomen voor verkopen van blooteigendommen'* en vraagt wat er verstaan moet worden onder deze Rijnlandse blooteigendommen.

De heer Van Dunné (PvdA) is ook zeer content met de compacte inzage. In de BOD-programma's staat één niet groene smiley bij de passage waarin staat dat de opbrengst van de verkopen daalt: *'Door waardeinstijgingen en door de stijging van de hypotheekrente is de animo gedaald om het blooteigendom van Rijnland over te nemen. Van de nog te realiseren €2,1 miljoen verkopen in 2023 zal daardoor waarschijnlijk slechts een deel gehaald worden.'* De waardeinstijging kan zijns inziens ook als voordeel worden beschouwd. Naar zijn beste weten dient 'blooteigendom' te worden opgeknipt in twee woorden. Graag een toelichting.

De VVD-fractie onderschrijft de eerder uitgesproken complimenten. De heer Van Oeveren heeft twee vragen:  
 1) *'Er blijft actief ingezet worden op de sporen arbo-veiligheid, fysieke veiligheid/toegang, privacy en digitale veiligheid. Zo is het veiligheidsprogramma 'zien, handelen, leren' gestart en worden veiligheidsambassadeurs aangesteld.'* Een goede actie maar de VVD neemt aan dat deze ambassadeurs medewerkers van Rijnland zijn.  
 2) *'Het herstel van de gevel van het hoofdkantoor is als gevolg van aanwezigheid van vleermuizen uitgesteld.'* Op zich fijn dat het pand een thuis biedt aan vleermuizen, maar vervelend voor de voortgang. Hij neemt aan dat de werkzaamheden na de winterslaap van de vleermuizen mogen worden hervat.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) dankt voor de complimenten voor deze Najaarsburap, die compact en kort dient te zijn omdat deze vrijwel samenvalt met de begroting.

29 november 2023: als er sprake is van grote wijzigingen, dan zullen die mondeling door de portefeuillehouder aan de VV worden voorgelegd. Kleine wijzigingen worden niet separaat toegelicht. Er wordt dus een indicatie afgegeven over de stand van zaken met betrekking tot de begroting 2023 (toezegging).

Blooteigendom: de portefeuillehouder zal de definitie hiervan schriftelijk doen toekomen (toezegging).

De heer Van Geest (AWP) zegt dat het hem niet om de definitie gaat. Maar hij is meer op zoek naar praktische Rijnlandse voorbeelden.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) verwijst naar terrein dat in eigendom is van Rijnland. Dat wordt 'blooteigendom' genoemd (bezit zonder lasten). Rijnland verkoopt gronden met een opstalrecht. In dat geval verkoopt Rijnland het blooteigendom. Hij zal de VV een aantal praktische voorbeelden doen toekomen.

De heer Van Dunné (PvdA) geeft aan dat bij 'blooteigendom' iemand wel eigenaar is, maar dat iemand anders daarvan het genot heeft. Van het volle eigendom is alleen sprake als men zowel het genot als het bezit heeft.

De voorzitter vindt dat het onderwerp afdoende is behandeld en geeft hoogheemraad Verkleij het woord voor de verdere beantwoording.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) geeft aan dat de waterambassadeurs werkzaam zijn als veiligheidsadviseurs bij Rijnland.

Vleermuizen: er is toestemming om de werkzaamheden in de 2e helft 2024 te mogen starten. De portefeuillehouder hoopt dat de vleermuizen op dat moment niet weer terugkomen.

## Tweede termijn

De heer Koenders (PvdD) citeert: 'Met nieuwe technieken werken we toe naar energieneutraliteit. Zie de bijlage Voortgang energie- en klimaatmitigatie.' Hij heeft deze bijlage evenwel niet ontvangen.

De voorzitter zegt dat het onderwerp niet valt onder de commissie BOD. Desgewenst kan de PvdD eventuele vragen nog schriftelijk voorafgaand aan de VV-vergadering van 29 november laten beantwoorden. Vervolgens concludeert zij dat de Najaarsburap voor wat betreft de besproken programma's als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

### 3.2 Begroting 2024 en MJP 2025-2027

Voorgesteld besluit:

1. De programmabegroting 2024 en het meerjarenperspectief 2024-2027 vast te stellen, met daarin onder meer:
  - a) de beoogde resultaten, activiteiten en inzet van middelen, resulterend in een lastendrukstijging van 15% in 2024 ten opzichte van 2023;
  - b) de belastingtarieven 2024: ingezetenenomslag €128,23 per woonruimte; omslag gebouwd 0,0212% van de WOZ-waarde; omslag ongebouwd overig €99,90 per hectare; omslag wegen €499,50 per hectare; omslag natuur €4,40 per hectare; zuiveringsheffing €80,03 per vervuilingseenheid; verontreinigingsheffing €80,03 per vervuilingseenheid.

### en 3.3 Kredietvoorstellen bij de Programmabegroting 2024

Voorgesteld besluit:

1. Een aanvullend uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van €12.300.000 voor cluster Dirk II
2. Een aanvullend uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van €4.900.000 voor het verbeteren van de doorstroming van het voormalig sluizencomplex Halfweg.
3. Voor herstel luchtmenginstallatie Nieuwe Meer:
  1. defecten aan de luchtmenginstallatie in de Nieuwe Meer te herstellen;
  2. de diepteligging van de luchtmenginstallatie aan te passen;
  3. een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van €550.000.
4. Voor de renovatie van zuiveringskring Gouda een voorbereidingskrediet van €5.100.000 beschikbaar te stellen.
5. Voor het realiseren van het afvalwatertransportsysteem voor het transport van afvalwater vanuit Leimuiden naar awzi Nieuwe Wetering en het aansluitend amoveren van awzi Leimuiden een uitvoeringskrediet van €9.350.000 beschikbaar te stellen.
6. Een aanvullend uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van €800.000 voor het vervangen van de elektrische installatie op awzi Katwijk.
7. Een uitvoeringskrediet van €500.000 beschikbaar te stellen voor het op orde brengen van de E-installatie van AWZI Leiden ZW, middels het vervangen van hoofdverdeler 1.
8. Een aanvullend voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen van €2,5 mln. voor de vervanging van de bestaande persleidingen van Hoofddorp naar awzi Zwanenburg.
9. Nieuwe bronnen aan te leggen ten behoeve van de klimaatbeheersing in het hoofdkantoor en hiervoor een uitvoeringskrediet van €700.000 ter beschikking te stellen

De voorzitter wijst op de diverse mogelijkheden voor het stellen van technische vragen en de beantwoording daarvan (zie iBabs), wat tijd geeft om tijdens deze BOD-vergadering de nadruk te leggen op de onderbouwing e.d.

De heer Hazenoot (BBB) vindt het opvallend dat de rivierkreeften zo weinig als risico worden aangeduid. Zijn er wel kosten in de begroting opgenomen?

De voorzitter wijst de BBB erop dat in de commissie BOD de begroting in het algemeen en geldelijke kwesties worden besproken evenals de inhoudelijke programma's die onder deze commissie vallen. Rivierkreeften vallen onder een andere commissie.

De heer Hazenoot (BBB) benadrukt dat de rivierkreeften -zijns inziens ten onrechte- niet zijn opgenomen in de risicoparagraaf. Pagina 52: *'De doelstelling is over 5 jaar de beste werkgever in de regio te zijn.'* Een fraai streven, maar heeft dit ook extra middelen gevraagd?

Klimaatscenario's: gebruikt Rijnland alleen de KNMI-input voor het berekenen van de risico's?

Mevrouw Jahan (VVD) vindt het positief dat er wordt geïnvesteerd in personeel. Maar wat wordt gedaan om de medewerkers te behouden voor Rijnland? En wat doet het waterschap in dit kader ten behoeve van de gepensioneerden?

*'Het doel is om te groeien naar trede 3 op de Veiligheidsladder (Safety Culture Ladder) in 2026'*: wat is nodig om een hogere trede te bereiken op korte termijn?

De heer Van Oeveren (VVD) dankt de organisatie voor de uitstekende voorbereiding op en het gevolgde totstandkomingsproces. Hij stelt dat alle partijen zich goed gehoord zullen voelen.

Hij roept het college op om bij de herijking van de reserves goed te kijken naar de schuldreductie. Er ligt weliswaar een afspraak, maar nu de ingelanden een behoorlijke kostenstijging op hun bord krijgen, dient het college zich ook te buigen over een mogelijke reserveschuldreductie.

Kredietvoorstel: er wordt €700k gevraagd voor de nieuwe warmtekoudewisseling. Moet deze warmtekoude put onder het gebouw van Rijnland uit de grond worden gehaald door middel van diepere boringen? Als dat het geval is, wat zijn de kosten daarvan?

De heer De Ridder (PvdA) heeft de volgende vragen:

Personeel: wordt gedacht aan minder gangbare oplossingen zoals samenwerking met andere overheden (zoals de waterschappen)?

Veiligheid: de Rekenkamer adviseert om goede rapportages over de stand van zaken met betrekking tot informatiebeveiliging. Is deze aanbeveling al in uitvoering genomen?

*'Rijnland maakt de documenten waarop de Wet open overheid (Woo) van toepassing is openbaar en past de informatiehuishouding daarop aan', zie bijlage 11.* De PvdA veronderstelt dat het uitgangspunt van de Woo was: 'openbaar, tenzij'. Maar er staat onder 'Inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan verplichte categorieën (art. 3.1 Woo): *'We onderzoeken voor welke documenten openbaarheid wenselijk is, buiten de wettelijk verplichte documenten.'* De PvdA vindt dit een contrast en vraagt uitleg.

Stijging van 10% naar 15%: de technische vragen zijn goed beantwoord, maar er wordt gezegd dat deze stijging met name is bedoeld om een reserve op te bouwen, terwijl er nog wordt gestuurd op de oorspronkelijk begrote uitgaven met een stijging van 10%. Dit lijkt in tegenspraak met de tabel op pagina 58, die aantoonde dat er al middelen uit de reserves moeten worden aangewend voor 2024 om de begroting sluitend te krijgen (15%). De volgende jaren worden de reserves opgehoogd (10-10-8-8), maar die 15% lijkt hard nodig. Graag uitleg.

*'We starten in 2023 met een onderzoek in hoeverre het mogelijk is om het kwijscheldingsbeleid te versoberen in 2025, echter zodanig dat kwijschelding mogelijk blijft voor de mensen die het écht niet kunnen betalen. Dit onderzoek voor eventuele aanpassing van het kwijscheldingsbeleid is inmiddels in voorbereiding. Een beeld- en opinienota volgt in de zomer van 2024 in de VV.'* De PvdA vindt het verontrustend dat er een onderzoek wordt gestart om een verschil te maken tussen mensen die deze kwijschelding nodig hebben en diegenen die deze echt nodig hebben. Klopt het dat op basis van de financiële beleid en de voornemens in de programmabegroting voor de komende vier jaar eigenlijk geen versobering noodzakelijk is?

Waarom staat op pagina 61 zo nadrukkelijk dat bij de actualisering van de eigen vordering de huidige balans zoveel mogelijk in stand blijft? Staat dit niet op gespannen voet met een zorgvuldige discussie dienaangaande?

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk): Op pagina 58 staat: *'We gaan naar een structureel sluitende begroting.'* En: *'De opbrengsten door verkoop eigendommen (vastgoed) gaan op termijn afnemen. Voor 2024 lukt dat nog niet, maar met deze meerjarenbegroting vanaf 2025 zeer waarschijnlijk wel.'* Water Natuurlijk heeft al enkele jaren gemeld mordicus tegen het dekken van structurele kosten door incidentele opbrengsten.

Waarop baseert D&H de volgende verwachting: *'Daarmee voldoen we vanaf de volgende begroting (2025) aan de eisen van een evenwichtige begroting, wat belangrijk is voor ons en voor onze toezichthouders; de Provincies Noord- en Zuid-Holland.'*

Kwijscheldingsbeleid: *'We starten in 2023 met een onderzoek in hoeverre het mogelijk is om het kwijscheldingsbeleid te versoberen in 2025, echter zodanig dat kwijschelding mogelijk blijft voor de mensen die het écht niet kunnen betalen.'* Welk bedrag verwacht men daarmee te besparen en welke definitie wordt gehanteerd voor 'écht niet'?

Pagina 65: hier worden diverse categorieën risico's benoemd: *'Strategische risico's. Door het bestuur vrijwillig geaccepteerde risico's, gerelateerd aan de strategie en keuzes van het waterschap. De acceptatie ontstaat, omdat we de opbrengsten van de strategie hoger inschatten dan de mogelijke nadelen van bijbehorende risico's.'* Is er een protocol op basis waarvan wordt bepaald of het een vrijwillig geaccepteerd risico betreft?

Pagina 77: *'Een hogere dan begrote cao betekent voor het eerste begrotingsjaar dat Rijnland deze moet accepteren. Mocht blijken dat in 2024 dit budget ontoereikend is en/of elders binnen het programma niet financieel is te compenseren, dan volgt in de bestuursrapportage een begrotingswijziging. Deze kan – samen met een hogere rente - vooralsnog uit de reserves worden gedekt, zij het niet structureel.'* Water Natuurlijk vindt het moeizaam als pensioenen/salarissen uit de reserves worden betaald. Vraag: is er geen andere optie? Goed personeel is lastig te vinden. Wat doet Rijnland om medewerkers te behouden?

De heer Koenders (PvdD) dankt de organisatie en D&H voor deze begroting. Hij verwijst naar de beeldvormende vergadering van 1 oktober: diversiteit en inclusie worden niet meegewogen als onderdeel van de aanbestedingscriteria. De fractie vraagt een toezegging van de portefeuillehouder dat dit in de toekomst wel bij alle aanbestedingen als onderdeel van de puntentelling wordt meegenomen op basis waarvan een aannemer wordt gekozen?

Er werd in 2022 een beeldvormende VV belegd over de monitor 'Brede welvaart'. Dit onderwerp is in de begroting niet terug te vinden. Graag een toezegging dat dit in de volgende begrotingen wel wordt benoemd. Rijnland gaat de kaders van de Unie van Waterschappen volgen inzake duurzame aanbesteding.

De heer Van Pareren (BBB) interrumpeert. Hij vraagt de heer Koenders om het door hem gehanteerde begrip 'diversiteit' nader toe te lichten met een aantal voorbeelden. Wat wordt daarmee in het kader van de waterschappen bedoeld?

De heer Koenders (PvdD) legt uit dat diversiteit het toepassen van zo ruim mogelijke criteria voor het aannemen van personeel, zodat ook gehandicapten/minderheden aan het werk komen. Duurzaam aanbesteden: graag een toezegging dat de VV periodiek wordt geïnformeerd over deze kaders en ook een inbreng krijgt in de input van Rijnland dienaangaande richting UvW.

De heer De Mooij (CDA) zegt dat de ene vraag van het CDA al door een andere fractie is gesteld.

De heer Middag (Agrarisch) heeft evenmin vragen.

De heer Van Geest (AWP) complimenteert D&H met het stuk, maar dit laat onverlet dat de fractie op een aantal onderdelen een volstrekt andere mening heeft. De lastendruk wordt verhoogd van 10% naar 15%. Hij vraagt zich af of 'dit nou de verkiezingsbelofte van BBB en VVD aan dit nieuwe college is dat we pas goed verder kunnen met Rijnland als we onze lastendruk 1,5 keer vergroten'.

De heer Van Oeveren (VVD) interrumpeert. Hij beklemtoont dat hij zijn kiezers nimmer een rozentuin heeft beloofd noch een belastingverlaging. De uitspraak van de AWP is dus feitelijk incorrect.

De heer Van Geest (AWP) zegt dat er geenszins een rozentuin is beloofd -in tegendeel- want er staat dat de lastendruk van 10% naar 15% gaat. Een forse verhoging.

De heer Van Oeveren (VVD) wijst de AWP erop dat wél werd aangegeven dat er sprake zou zijn van strijdigheid met zijn verkiezingsbelofte. Dat is feitelijk onjuist: hij heeft geen verlaging van belastingen beloofd.

De heer Van Geest (AWP) concludeert dat de VVD dus erkent dat er sprake is van deze verhoging. In de toelichting op dit voornemen meldt het college dat men voor wat betreft de financiën 'het huisje een beetje bij het schuurtje wenst te houden' en dat er een aantal belangrijke zaken ook in de toekomst moet kunnen worden betaald en dat dit alleen mogelijk is door belastingverhogingen. Rijnland dus bestuurbaar houden door belastingverhogingen. Hij concludeert hieruit dat er nieuwe vrije ruimte moet worden gecreëerd om de salarissen en de duurder wordende materialen te kunnen betalen. Maar er is natuurlijk wel degelijk een alternatief: aanpassing van het uitgavepatroon. Het college heeft hieraan evenwel geen letter gewijd. Tijdens de begrotingsbehandeling in de VV zal de AWP hiervoor opnieuw aandacht vragen. Nog geen half jaar geleden gaf toenmalig portefeuillehouder Kastelein een prachtige toelichting op de financiële stand van zaken van Rijnland.

Hij wil dit uitstekende betoog nadrukkelijk onder de aandacht brengen van het college en de nieuwe bestuursleden. Die lijn werd jarenlang door Rijnland gevolgd, wat ook leidde tot continuïteit in het bestuur. Nu is er nadrukkelijk sprake van een trendbreuk.

De heer Van Oeveren (VVD) interrumpeert. Hij vraagt of de heer Van Geest pagina 5 van de nota bij de begroting heeft gelezen waarin staat: 'A. *Uitvoering dunner, later en/of efficiënter, naast kostenbewustzijn*; B. *Financiële ingrepen*' en C: *Rekenkundige uitgangspunten scherp aan de wind.*'

De heer Van Geest (AWP) zegt dat hij deze pagina goed heeft gelezen. Maar de consequenties van deze teksten zijn niet vertaald in de begroting. Vandaar zijn 'stevige inbreng'. Het betekent dat per saldo de inwoners/bedrijven meer moeten gaan betalen voor de activiteiten van Rijnland. Vraag: hoe is de continuïteit in beleid gegarandeerd met dit sterk afwijkende beeld van hetgeen nu wordt geschetst?

Het is bekend dat inwoners in heel Nederland in toenemende mate moeite hebben met het betalen van diverse heffingen/belastingen. De AWP vindt het een ernstige zaak dat een waterschap plots bedenkt om ten behoeve van meer eigen ruimte niet gaat bezuinigen, maar die creëert over de hoofden van de bewoners. Wat voert het college ter verdediging aan?

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) vraagt welke suggesties de AWP zelf heeft om deze begroting naar beneden bij te stellen zonder dat wordt ingeleverd op taken e.d.

De heer Van Geest (AWP) vindt dit een legitieme vraag. Natuurlijk moeten diegenen die aandringen op wijzigingen zelf ook ideeën daarvoor indienen. Afhankelijk van het antwoord op zijn vraag zal de AWP tijdens de algemene beschouwingen aangeven wat hun visie is.

De heer Hazenoot (BBB) begrijpt het betoog van de AWP. Vraag: heeft de heer Van Geest het overdrachtdossier gelezen dat werd uitgereikt bij de installatie? Dat dossier beschrijft al de nodige zorgen. Hij stelt dat er sprake lijkt te zijn van een trendbreuk ten opzichte van het bezuinigen van de afgelopen jaren via een vrijval van reserves om daarmee de lasten laag te houden.

De heer Van Geest (AWP) heeft het overdrachtdossier uiteraard gelezen.

De heer Roorda (CU-SGP) zwaait hoogheemraad De Vries lof toe. De heer Roorda noemt hem een waardig opvolger van de heer Kastelein. De fractie vindt dat de voorliggende begroting slechts een marginale toetsing vergt 'want hij zit veel beter in elkaar dan heel veel verkiezingsprogramma's die ook niet door het CPB worden doorgerekend'. In het document wordt de worsteling ten aanzien van de financiën helder geschetst. Maar er is wel degelijk sprake van een niet-sluitende begroting. Er moet immers €9 miljoen aan de reserves worden onttrokken. Vraag: had Rijnland 'deze meloen toch niet moeten doorslikken' en de begroting sluitend moeten maken door een nog forsere belastingverhoging?

De heer Van Strien (50PLUS) complimenteert de organisatie én de portefeuillehouder met deze begroting. Voor de achterban van 50PLUS is een verhoging van de belastingen van 10% naar 15% -en gelet op het verkiezingsprogramma van 50PLUS voor het waterschap- niet/nauwelijks acceptabel. De afgelopen 12 jaar hebben veel gepensioneerden 15-30% aan inkomsten moeten missen wegens het achterwege blijven van de indexatie van de pensioenen. Ook stijgende inflatie, energie- en ziektekosten, duurdere dagelijkse boodschappen en gemeentelijke belastingen hebben een negatief effect. Mogelijk dat het kwijtscheldingsbeleid enige soelaas kan bieden. De heer Van Strien voorziet dat menig gepensioneerden op of onder bijstandsniveau dreigen te belanden. 50PLUS begrijpt evenwel dat Rijnland geen andere keuze heeft. Wel hoopt de fractie te worden geïnformeerd als er überhaupt nog mogelijkheden zijn voor de genoemde groep.

De voorzitter schorst de vergadering zodat de hoogheemraden hun beantwoording kunnen voorbereiden.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft als eerste het woord aan portefeuillehouder Schouffoer voor de beantwoording van de vraag van de heer Hazenoot inzake rivierkreeften.

Hoogheemraad Schouffoer (Natuurterreinen) zegt dat schade aan Rijnlandse dijken wordt veroorzaakt door kreeften, dassen en bevers (hoewel schade door het toedoen van bevers nog niet is aangetoond, maar wel

wordt verwacht). De NS heeft op een bepaald traject de trein langere tijd moeten stilleggen, omdat ProRail onvoldoende afspraken met het ministerie had gemaakt. De waterschappen daarentegen bereiden zich voor op dit soort eventualiteiten. Het genoemde risico wordt behoorlijk hoog ingeschat.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) vindt het positief dat de commissie belangstelling toont voor het personeel ('ons goud').

Ambitie beste werkgever: dit is 'de stip op de horizon', maar Rijnland spant zich er altijd voor in dat medewerkers graag bij Rijnland (blijven) werken.

Gepensioneerden: er is een aantal gepensioneerden nog steeds in dienst. Voor diegenen die na hun pensioen willen doorwerken, zijn speciale regelingen van kracht.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) vraagt wat Rijnland doet om in beeld te brengen hoe gepensioneerden kunnen worden behouden voor het waterschap. Wordt er zodra de pensioengerechtigde leeftijd ingaat actief geïnformeerd bij betrokkenen naar hun wensen en worden de mogelijkheden geschetst?

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) zal de vraag schriftelijk beantwoorden (**toezegging**). Veiligheidsladder: Rijnland zet actief in op 'awareness-trainingen'. Veiligheid is immers ook een 'cultuuringetje'. Rijnland beschikt over een veiligheidsprogramma: 'Zien, handelen en leren' en ook wordt er nadrukkelijk gelet op de fysieke toegang om binnenkomen van ongewenste gasten te voorkomen. Op 29 november wordt na de VV een presentatie verzorgd over de stand van zaken met betrekking tot het personeel. Er wordt intensief samengewerkt met andere waterschappen (voorbeeld: digitalisering IT). De Unie van Waterschappen onderzoekt meerdere opties.

Krediet warmtepomp: het huidige pand is inmiddels ruim 20 jaar oud en voorzien van een warmtepomp. Deze is al twee keer gereviseerd. Een derde keer is niet mogelijk. Er zal een diepere bron moeten worden aangeboord en dat vergt een krediet. Zodra de klus is geklaard, kan Rijnland weer de nodige jaren vooruit.

De heer Van Oeveren (VVD) vraagt of aannemerswerk de grootste kostenpost is.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) zegt dat het grootste deel opgaat aan het aanboren van de nieuwe bron. De nieuwe bron sluit wel aan op het al bestaande systeem (dat is een voordeel).

Informatiebeveiliging en aanbevelingen Rekenkamer: in april 2024 is een beeldvormende VV gepland over dit thema.

Wet Open Overheid: Rijnland heeft een actieve verplichting én los daarvan een inspanningsverplichting, die betrekking heeft op wat wenselijk is. Er is met de andere waterschappen een identieke invulling afgesproken. Rijnland doet overigens al meer dan wettelijk verplicht is.

Diversiteit/inclusie: diversiteit en inclusie is een onderdeel van het 'Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen'. In de uitwerking van dit manifest wordt zeker aandacht besteed aan deze thema's. Los hiervan is Rijnland actief ten aanzien van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Het waterschap is ook gestart met een meerjarenprogramma, met als doel meer diversiteit te bewerkstelligen. Rijnland kent meer dan 20 participatiebanen en het aantal medewerkers met een andere culturele achtergrond is ook toegenomen. Ook heeft het waterschap mensen met neurodiverse achtergrond in dienst. En medewerkers die het Nederlands niet machtig zijn, maar wel goed hun werk kunnen doen.

De voorzitter verzoekt de heer Koenders zijn eerdere vraag over diversiteit/inclusie nader te preciseren.

De heer Koenders (PvdD) beklemtoont dat hij aandrang om dit criterium op te nemen in de aanbestedingscriteria.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) zegt dat dit al een onderdeel is van de criteria. Zie het Manifest.

De dijkgraaf zegt dat Rijnland de klimaatscenario's van het KNMI als enige gebruikt, omdat het KNMI staat aangeschreven als een gerenommeerd kwalitatief hoogstaand kennisinstituut. Ook omdat het KNMI is ontstaan in Rijnland. Vanaf 1735 hebben de wateropzichters in Huize Zwanenburg weermetingen uitgevoerd en die onafgebroken reeks metingen wordt internationaal aangemerkt als een befaamde klimaatreeks, die nog steeds wordt gebruikt. De factoren continuïteit, vergelijkbaarheid en robuustheid wegen zwaar mee. De klimaatscenario's van 2023 waren een verfijning van de scenario's uit 2014, waarop Rijnland eerdere



programma's baseerde. Andere overheden en waterschappen maken ook van deze klimaatscenario's gebruik. Gebruikmaking van een identieke bron maakt het mogelijk om met elkaar van gedachten te wisselen over betekenissen. De klimaatscenario's herbergen een tweetal onzekerheden: een hoge dan wel een lage CO<sub>2</sub>-uitstoot en de vraag of Nederland natter of droger wordt (Nederland is wat dit betreft een 'grensgeval'). Het is waarschijnlijk dat Nederland op termijn binnen deze viereenheid (hoog/laag en nat/droog) gaat bewegen. Op basis van deze toekomstverwachtingen -opgesteld met alle onzekerheden van dien- kan de VV verstandige besluiten nemen. Continuïteit, vergelijkbaarheid en robuustheid zijn voor Rijnland belangrijke criteria om deze klimaatscenario's als uitgangspunt te blijven hanteren.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) verwijst in reactie op vragen van de VVD naar pagina 75 voor de opbouw van de bestemmingsreserves, die Rijnland op basis van deze begroting per ultimo 2027 wil bereiken (begroting + MJP). Hierin is ook een nieuwe reserve (reserve kapitaallasten) opgenomen ad €8 miljoen. Tevens staat er een post 'reserve schuldreductie' ad € 14½ miljoen.

Medio 2024 wordt een nota toegestuurd over hoe Rijnland wil omgaan met voorzieningen en reserves. De inbreng vanuit de VV zal hierin worden meegenomen (toezegging).

De portefeuillehouder vindt het onevenwichtig als er nu alleen wordt gekeken naar de reserve schuldreductie en niet naar de reserve kapitaallastenvermindering met het oog hoe in de toekomst moet worden omgegaan met bijvoorbeeld de lasten door investeringen in Haarlem Waarderpolder. Daarom is in het coalitieakkoord voorgesteld om de reserve voor kapitaallasten op te bouwen. Pagina 58: het is correct dat Rijnland in 2024 nog behoorlijke reserves moet aanwenden om de begroting rond te krijgen. Anders had de lastenstijging inderdaad hoger moeten uitvallen. Gaandeweg zal het waterschap de reserves weer kunnen opbouwen en aanvullen (het weerstandsvermogen wordt groter en toekomstige besturen kunnen met die reserves een beheersbare heffingstijging nastreven).

Het onderzoek naar het kwijscheldingsbeleid wordt te zijner tijd aan de VV toegelicht (toezegging). Uit onderzoek door de gemeente Den Haag bleek dat kwijscheldingsbedragen niet landden bij mensen die hieraan het meeste behoefte hebben.

De heer De Ridder (PvdA) herhaalt zijn vraag: is deze versoering echt noodzakelijk om de begroting de komende vier jaar rond te krijgen?

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) zegt dat kwijscheldingsbeleid aan de politiek is. De keuze is in het coalitieakkoord vastgelegd, waarin is bepaald dat er eerst onderzoek wordt uitgevoerd.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) vraagt wanneer de uitkomsten bekend zijn.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) zal vóór de VV een indicatie geven (toezegging).

De heer Van Dunné (PvdA) acht een onderzoek zinvol nu uit Haags onderzoek is gebleken dat niet iedereen, die er aanspraak op zou kunnen maken, ook daadwerkelijk kwijschelding krijgt. Bestaat er een mogelijkheid dat de scope van de kwijschelding kan worden verruimd als blijkt dat sommige groepen niet worden bereikt?

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) beklemtoont dat het onderzoek zal uitwijzen in welke gevallen mensen al dan niet recht hebben op kwijschelding. Het is denkbaar dat diegenen die net boven de norm voor kwijschelding uitkomen extra worden getroffen doordat zij ook geen andere toeslagen krijgen. Aan de hand van de uitkomsten zal het gesprek worden aangegaan met de VV. Het is niet raadzaam om nu al vooruit te lopen op conclusies of mogelijke verruiming/versoering.

De heer Van Dunné (PvdA) zegt dat hij informeerde naar de scope van het onderzoek en of verruiming mogelijk zou zijn.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) vindt dat de PvdA zodoende toch naar een conclusie vraagt en herhaalt zijn eerdere toezegging.

De heer De Ridder (PvdA) herhaalt op verzoek zijn vraag over pagina 61: *'We streven ernaar om de huidige balans in kostenverdeling tussen de verschillende belastingcategorieën zoveel mogelijk overeind te houden, bij de invoering van het nieuwe belastingstelsel (2025) en actualisering van de Rijnlandse*

*kostentoedelingsverordening (2024). We zorgen in 2024 voor een zorgvuldig informatie- en besluitvormingsproces voor de VV voor actualisering van de kostentoedelingsverordening.’ Is dit niet in strijd met de aangekondigde open en zorgvuldige discussie die tegelijkertijd wordt aangekondigd?*

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) benadrukt dat deze wens in de vorige bestuursperiode als nastrevenswaardig is bestempeld. Het is ook door Rijnland aan de Unie van Waterschappen meegegeven. De UvW heeft richting de minister aangegeven dat zij streeft naar een systematiek die niet veel afwijkt van de huidige.

De heer De Ridder (PvdA) meent dat er in de lobby ook aandacht was voor tariefdifferentiatie (WOZ-gebouwd, bijvoorbeeld). Dat zou een wijziging zijn van het bestaande stelsel.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) verwijst naar de beantwoording van technische vragen: in het nieuwe belastingstelsel is op een aantal plekken ruimte voor differentiatie. Daarmee wordt volgens het college toch weinig afgeweken van de huidige systematiek.

In reactie op Water Natuurlijk zegt de portefeuillehouder dat ook D&H in principe geen voorstander is van het inzetten van incidenteel geld voor structurele doeleinden. Gezien de begroting en de 15% lastenverzwaring is hiertoe wel besloten voor 2024. Er wordt geprobeerd in 2025 terug te keren naar 0. Anders zal er moeten worden gezocht naar een andere financiering.

Strategische risico's: in de begroting zijn keuzes opgenomen, die in het kader van het coalitieakkoord zijn gemaakt. Bij sommige is het inderdieneffect al ingeboekt. Maar die moeten nog wel worden gerealiseerd. Vandaar dat deze als risico worden aangemerkt.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) licht haar eerder gestelde vraag toe. Pagina 61: *‘Een hogere dan begrote cao betekent voor het eerste begrotingsjaar dat Rijnland deze moet accepteren. Mocht blijken dat in 2024 dit budget ontoereikend is en/of elders binnen het programma niet financieel is te compenseren, dan volgt in de bestuursrapportage een begrotingswijziging. Deze kan – samen met een hogere rente - voorsnog uit de reserves worden gedekt, zij het niet structureel.’* Dit kan betekenen dat pensioenen en/of lonen betaald worden uit reserves. Water Natuurlijk vindt dit onwenselijk. Is er echt geen andere optie?

Portefeuillehouder De Vries (Agrarisch): Rijnland betaalt de pensioenen in principe uit de (bestaande) voorziening daarvoor. De loononderhandelingen voor de waterschappen moeten nog plaatsvinden en de uitkomsten daarvan zijn niet bekend. Vandaar deze bewoordingen.

Vervolgens wordt besloten dat de heer Koenders zijn vraag over ‘brede welvaart’ schriftelijk zal indienen zodat die vóór de VV schriftelijk kan worden beantwoord.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) zegt vervolgens in antwoord op diverse vragen van de AWP dat het college in kaart heeft gebracht wat nodig is om het waterschap toekomstbestendig te maken, ook voor wat betreft de financiën. Op de uitkomsten is gekomen tot de 15% lastenstijging. Nadere details zijn in de stukken te vinden. De organisatie heeft zich ook gebogen over bezuinigingsmogelijkheden. Zie de besluitnota (‘groot en klein bier’, aldus mevrouw Dewkalie). De extra 5% wordt in de reserves opgenomen ten behoeve van een toekomstige financieel stabiele organisatie. En om daarmee ook risico's te kunnen opvangen.

De portefeuillehouder dankt de heer Roorda voor zijn complimenten, want ook hij vindt dat voormalig hoogheemraad Kastelein over uitmuntende financiële vaardigheden beschikte.

Het is goed dat bij lezing blijkt dat de organisatie heeft geworsteld om het programma sober en doelmatig te kunnen uitvoeren. Richting 50PLUS erkent de portefeuillehouder dat het leven voor iedereen inderdaad duurder is geworden.

#### *Tweede termijn*

De heer Hazenoot (BBB) vraagt of een aantal gronden dat in de toekomst verkocht zou kunnen worden een bestemmingswijziging kan krijgen ten behoeve van een hogere opbrengst?

De heer Van Dunné (PvdA) haakt nog even in op de kanttekeningen over de personeelskosten. Als bewoner zou hij graag willen weten wat hij extra moet gaan betalen aan belastingen. Tabel 1: de omslag gebouwd van de

WOZ-waarde stijgt van 0,0194% (2023) naar 0,0212% (2024). Maar het hele verhaal is dat ook de WOZ zelf is gestegen en de lastendruk niet toeneemt met 9,3% maar meer.

Als burger zou hij graag willen weten van welke WOZ-waardestijging Rijnland is uitgegaan. Dit percentage zou dan ook moeten worden vermeld in de inleiding voorzien van een extra kolom (9,3% + WOZ-stijging leidt gemiddeld gezien tot een stijging van x). Het beeld is nu niet compleet.

De heer Van Oeveren (VVD) vraagt of de tabel met de praktijksituaties (p.5) hiervoor niet afdoende is.

De heer Van Dunné (PvdA) zegt dat dit niet het geval is omdat zijn praktijksituatie ontbreekt. Hij wil vermeld zien in de inleiding dat de procentuele stijging (verandering van tarieven) is gebaseerd op een WOZ-stijging van x, die nu ontbreekt.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) verwijst naar pagina 85: *'8. Gebouwd: WOZ-waardestijging woningen en bedrijven: 2024: 5%, (was in begroting 2023 10%). WOZ-waardestijging vanaf 2024 jaarlijks: 2% (begroting 2023: 2%) Toename belastingeenheden als gevolg van nieuwbouw: jaarlijks 1% (ongewijzigd).'*

De heer Van Dunné (PvdA) vindt dit een heldere uitleg. Hij vraagt of deze in de verkorte, openbare begroting kan worden meegenomen.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) zegt toe dat hij deze uitleg zal meenemen in publieke uitingen. En hij zegt toe dat dit in 2025 standaard wordt vermeld (toezegging).

De heer De Ridder (PvdA) komt terug op de Woo. Toelichting van het Rijk: *'Een belangrijk verschil met de Wob is dat de Woo naast informatieverstrekking op verzoek (passief) overheidsorganisaties ook verplicht zelf informatie gefaseerd openbaar te maken (actief). Mede hierdoor is de Woo een belangrijke stap naar een open overheid. Uitgangspunt hierbij is dat iedereen recht heeft op toegang tot publieke informatie en dat alle overheidsinformatie in beginsel openbaar is. Alleen in uitzonderingsgevallen wordt hiervan afgeweken.'* Zijn vraag had betrekking op de passage in de Rijnland-tekst: 'Open als het wenselijk is'.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) wijst de BBB erop dat Rijnland voor een bestemmingswijziging de gemeenten nodig heeft. Ook Water Natuurlijk vraagt of het mogelijk is voor inwoners een overzicht op te stellen met als thema: 'De begroting in één oogopslag'?

De heer Roorda (CU-SGP) complimenteert de Dijkgraaf. Het doet de CU-SGP deugd als er in 'dit huis wordt verwezen naar de Schrift'. Afgaande op de inbreng van Hoogheemraad De Vries concludeert de fractie dat hij adviseert om 'die meloen dit jaar nog niet door te slikken'.

De heer Van Strien (50PLUS) dankt de portefeuillehouder voor zijn antwoord. Hij herhaalt dat zijn achterban al twaalf jaar niet is gecompenseerd. Ja, voor iedereen wordt het leven duurder, maar voor gepensioneerden is dat al twaalf jaar lang het geval.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) geeft aan dat pagina 96, bijlage 11, aangeeft hoe uitvoering wordt gegeven aan de Woo. Bij Rijnland houdt een hiervoor aangestelde functionaris toezicht op de juiste uitvoering. Via [www.rijnland.net](http://www.rijnland.net) worden alle documenten geplaatst. Als iemand iets niet kan vinden, kan men de Woo-contactpersoon benaderen.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) reageert op de vraag over meeropbrengsten van BBB en benadrukt dat Rijnland niet als ontwikkelaar optreedt. Ten aanzien van de gebieden wordt ook niet gekeken naar wat er in de toekomst zou kunnen om het zelf te ontwikkelen. Bij verkoop wordt een clause opgenomen, dat Rijnland bij een gewijzigde bestemming meeprofiteert van de meeropbrengsten. Dan zo'n clause is al meermalen geprofiteerd.

Rijnland is een transparante organisatie, ook voor wat betreft de opbouw van salarissen. Vandaar dat hij slechts aangaf wat de gevolgen zouden zijn van een salarisverhoging bij een bepaald percentage. Er is gerekend met een verhoging met 2,5%.

Ook de portefeuillehouder maakt zich zorgen over de communicatie richting ingelanden zeker met het oog op de lastendrukstijging met 15%. Maar toevoeging van een bijsluiter bij alle 500.000 heffingsenveloppen gaat al gauw tussen de €50k en €100k kosten. Er wordt naarstig gezocht naar een andere optie.

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) zegt dat waterschap Zuiderzeeland bij de heffing al uitleg geeft waarom deze is opgelegd.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) kent deze praktijk uit eigen ervaring als voormalig inwoner van dat werkgebied. Daarom heeft hij ook gezocht naar een geschikte methode. Hij heeft ook informatie van de UvW geraadpleegd.

De heer Van Geest (AWP) vindt dat anno 2023 de heffingen elektronisch worden verspreid. Een elektronische bijlage is simpel toe te voegen. Teruggrijpen naar de BSGR van vijf jaar geleden is niet aan de orde.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) zegt dat zijn informatie dateert van drie weken geleden. Heel veel aanslagen worden nog steeds per post bezorgd, een aantal digitaal.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) maakt zich geen zorgen over de communicatie maar zou graag belangstellenden in één oogopslag beter willen informeren in begrijpelijke taal. Een verwijzing naar de website waar deze informatie te vinden is, kan afdoende zijn en kost niets.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) herhaalt naarstig op zoek te zijn naar het goede communicatiemiddel. Er zijn meerdere routes nodig omdat de website alleen niet toereikend is (voor de vele ingelanden die niet over een computer beschikken bijvoorbeeld). Veel mensen geven de voorkeur aan een papieren heffing. De portefeuillehouder zal de VV op de hoogte te houden 'maar uw zorg is ook de mijne' (**toezegging**). In reactie op de heer Roorda zal hij in 2023 'deze meloen niet doorslikken' omdat dit zou leiden tot een extra heffing om de €9 miljoen op te vangen. Dat vindt het college onverantwoord.

De heer Roorda (CU-SGP) zegt dat het wat hem betreft slechts een conclusie was.

De voorzitter stelt vast dat agendapunt 3.2. als besprekstuk zal worden geagendeerd voor de VV en dat 3.3. als hamerstuk kan worden doorgeleid.

### **3.4 Belastingverordeningen 2024**

*Voorgesteld besluit:*

1. *De tarieven uit de Programmabegroting 2024 op te nemen in de belastingverordeningen;*
2. *Daartoe de volgende belastingverordeningen voor 2024 vast te stellen:*
  - a) *De Verordening watersysteemheffing Rijnland 2024;*
  - b) *De Verordening zuiveringsheffing Rijnland 2024;*
  - c) *De Verordening verontreinigingsheffing Rijnland 2024.*

De heer Roorda (CU-SGP) stemt in met de begroting wat automatisch inhoudt dat dit ook geldt voor de belastingverordeningen 2024.

De heer Van Geest (AWP) zegt dat zijn fractie vanzelfsprekend moeite heeft met de belastingverordeningen en daarom verzoekt om deze als besprekstuk te agenderen voor de VV. Desgevraagd zegt hij dat het onnodig is om derhalve gebruik te maken van de mogelijkheid voor het afgeven van een stemverklaring tijdens deze commissie.

De heer Roorda (CU-SGP) vraagt de voorzitter duidelijkheid over de agendering van de begroting (besprek- dan wel hamerstuk).

De voorzitter antwoordt dat de kredietvoorstellen als hamerstuk worden geagendeerd, de begroting als besprekstuk.

De heer Roorda (CU-SGP) zegt dat de belastingverordeningen tegelijkertijd met de begroting kunnen worden behandeld gezien hun samenhang.

De dijkgraaf stelt dat de VV is bedoeld voor algemene beschouwingen over de begroting. Maar desgewenst kan men dan ook een kanttekening plaatsen over de belastingverordeningen of de legesverordening. Maar er worden geen aparte bespreekpunten van gemaakt.

De heer Van Pareren (BBB) neemt aan dat deze belastingverordeningen juridisch zijn getoetst. Hierop wordt instemmend geknikt. Ook hij vindt het zeer noodzakelijk dat Rijnland helder communiceert wat er in 2024 staat te gebeuren en met name waarom. Voorts wil hij dat duidelijk wordt gemaakt dat de nieuwe coalitie geconfronteerd werd met achterstanden en dat er een inhaalslag dient plaats te vinden, omdat er voorheen onvoldoende belastingen zijn geheven.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) zegt dat de belastingverordeningen inderdaad zijn getoetst en dat de verordeningen niet zijn gewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

Voor wat betreft de communicatie verwijst hij naar zijn discussie met Water Natuurlijk en de gedane toezegging.

De voorzitter concludeert dat agendapunt 3.4 als hamerstuk voor de VV kan worden geagendeerd.

### **3.5 Nieuwe Legesverordening**

*Voorgesteld besluit:*

1. *De huidige Legesverordening Rijnland 2019 in te trekken;*
2. *Vast te stellen een nieuwe Legesverordening en daarbij:*
  - a) *leges te heffen voor aanvragen zoals omschreven in de bij de legesverordening gevoegde tarieventabel;*
  - b) *ook rechten te heffen voor het vervaardigen van kopieën van documenten;*
  - c) *geen leges te innen voor vergunningen voor eigen werken.*

De heer Roorda (CU-SGP) vindt de uitbreiding van de vergunningen een goede zaak. De kostendekkendheid van de uren vergunningverlening van ca. 10% (zeer laag) wordt opgetrokken naar ca. 60%. Met name door een groot aantal vergunningen die €100 kosten. Waarom is hiervoor gekozen? Is het profijtbeginsel meegewogen? De aanslagen worden opgelegd door de BSGR. Vraag: is hun proces ingericht op deze kleine aantallen en is het niet onevenredig duur nu er meerdere schijven worden gebruikt?

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) vindt het plezierig dat de CU-SGP content is met de uitbreiding. Rijnland heeft het profijtbeginsel (nog) niet voor 100% willen hanteren, omdat het waterschap zicht wil houden op wat er in het werkgebied gebeurt. Een lager prijsniveau zal sneller leiden tot het aanvragen van een vergunning dan het geval zou zijn als deze kostendekkend zouden zijn. Rijnland wil ervaring opdoen met de €100 voor veel standaardvergunningen. De BSGR int de leges en is er dus op ingericht, zij het tegen extra kosten (maar niet onevenredig).

De voorzitter concludeert dat het onderwerp als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

### **3.6 Subsidieverordening Groenblauw Buurtidee**

*Voorgesteld besluit:*

1. *De subsidieverlening voor groenblauwe buurtideeën te continueren;*
2. *Daartoe de geactualiseerde Tijdelijke subsidieverordening Groenblauw Buurtidee Hoogheemraadschap van Rijnland 2024-2026 vast te stellen.*

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) zegt dat een verlenging met drie jaar wordt voorgesteld, mede vanwege het enorme succes en de toename van de aanvragen die helaas niet allemaal konden worden gehonoreerd. Er wordt een aantal kleine wijzigingen doorgevoerd. Omdat het standaard subsidiebeleid nog niet gereed is, ligt deze verlenging nu voor. Op de website staan diverse voorbeelden van wat er is gerealiseerd.

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) is voorstander van voortzetting van de subsidie. Maar bestaat er inderdaad geen plafond voor wat jaarlijks aan subsidie kan worden uitgekeerd? Een openeinderegeling zou zeer ongewenst zijn.

De heer De Mooij (CDA) vindt het Groenblauw Buurtidee een schitterend initiatief. Vanaf 2018 vertoont het aantal aanvragen jaarlijks een stijgende lijn. In 2023 moest een aantal aanvragen worden afgewezen, omdat het plafond van €100k was bereikt. De fractie zou het bedrag graag willen verhogen, maar verwijst naar de besluiten benodigd om de begroting sluitend te krijgen. Het gaat veelal om kleine initiatieven (vaak van scholen) om het waterbewustzijn te verhogen. Het CDA vindt het belangrijk dat er al op jonge leeftijd waterbewustzijn ontstaat zodat kinderen hun ouders hierop kunnen aanspreken. De fractie vraagt of het plafond kan worden verhoogd, zodra daarvoor ruimte is.

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) wijst erop dat de aanvragen twee jaar uitkwamen boven €100k. Daaruit leidde hij af dat er toen geen plafond van toepassing was en in de verordening wordt ook geen plafond genoemd.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) bevestigt dat in de verordening geen plafond staat. Jaarlijks wordt er bij de openstelling van de begroting een bedrag gevraagd en dat is voor 2024 weer bepaald op €100k. Zij is van harte bereid om te vragen om een verhoging.

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) stelt dat er aan de hand van een verordening subsidie wordt verleend. Als iemand bezwaar aantekent tegen de weigering van subsidie op basis van de begroting, kan worden verwezen naar de toetsingsgrond zijnde de verordening. En daarom kan een betrokkene aangeven gewoon recht te hebben op die subsidie.

Portefuillehouder Verkleij-Lemmers (CDA) verwijst naar de verordening die bepaalt dat er per aanvraag maximaal €10k kan worden verleend en 25% van het totaalbedrag. Rijnland beoordeelt welke initiatieven kunnen worden toegewezen. En aan de hand van de begroting wordt bepaald hoeveel subsidie/projecten in aanmerking komen.

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) herhaalt dat als er vanuit elke gemeente tien leuke plannen worden ingediend die aan de criteria voldoen, deze niet kunnen worden geweigerd. Hij adviseert dringend om een plafond op te nemen, uitgaande van de toekenningen gedurende de laatste jaren. Zeg ongeveer €100k of iets meer. Dit om problemen bij een bezwaarprocedure te voorkomen.

De heer Roorda (CU-SGP) interrumpeert. Het klopt dat er bij het ontbreken van een subsidieplafond geen grond is om een aanvraag te weigeren, ook al staat er in de begroting een maximumbedrag voor deze subsidie. Maar het hoeft niet per se, als men accepteert dat de begroting wordt overschreden.

Portefuillehouder Verkleij-Lemmers (CDA) verwijst naar de tekst van de geactualiseerde subsidieverordening: 'Artikel 4. Subsidieplafond en tijdvakken. 1. D&H is bevoegd subsidieplafonds vast te stellen binnen het door de VV vastgestelde begrotingsbudget.' Er wordt dus verwezen naar de begroting en D&H is bevoegd.

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) wil weten waar deze post is opgenomen in de besproken begroting.

De voorzitter zegt toe dat de vraag schriftelijk zal worden beantwoord (toezegging).

De heer De Mooij (CDA) vraagt of de afwijzingen in 2023 een gevolg zijn van het plafond? En als alles was toegewezen, welk bedrag zou dan zijn uitgekeerd?

Portefuillehouder Verkleij-Lemmers (CDA) verwijst naar de grafiek in de evaluatie op pagina 5. In 2023 was er €175k aangevraagd en werd ongeveer €100k uitgekeerd.

De voorzitter concludeert vervolgens dat agendapunt 3.6. -afhankelijk van de beantwoording van de technische vragen van Water Natuurlijk- als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

### 3.7 Aanpassen nadeelcompensatieverordening in verband met de Omgevingswet

Voorgesteld besluit:

1. De nadeelcompensatieverordening te vernieuwen;
2. Een geheel nieuwe nadeelcompensatieverordening Rijnland (bijlage) vast te stellen met ingang van de dag van inwerkingtreding van de Omgevingswet;
3. Op dat moment de huidige nadeelcompensatieverordening (2016) in te trekken.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) zegt ter introductie dat deze aanpassing een uitvloeisel is van de Waterschapsverordening. Naar verwachting gaat de Omgevingswet per januari 2024 in en dus ook de werking van de Wet nadeelcompensatie en schadevergoeding (WNS). In de periode dat het wetsvoorstel werd aangehouden heeft Rijnland in 2016 een eigen verordening opgesteld. Deze wordt nu ingetrokken en vervangen door een aangepaste verordening, met als kern de handhaving van de verplichte inschakeling van een externe deskundige wanneer de geclaimde nadeelcompensatie hoger is dan €25k.

De heer Roorda (CU-SGP) vraagt of is overwogen om deze nadeelcompensatieverordening op te stellen in B1.

De heer Van Dijk (Water Natuurlijk) vraagt of het klopt dat er een hardheidsclausule ontbreekt en zo ja, of die niet alsnog zou moeten worden toegevoegd.

Formulering beslispunt: '2. Een geheel nieuwe nadeelcompensatieverordening Rijnland vast te stellen...'. Advies: gebruik de daadwerkelijke naam van de nadeelcompensatieverordening. Tevens staat er: 'met ingang van de dag van inwerkingtreding van de Omgevingswet'. Water Natuurlijk wijst erop, dat deze nadeelcompensatieverordening op 29 november 2023 wordt vastgesteld. Voorts wordt in meerdere vergaderstukken als aangegeven dat het oude beleidsstuk eerst wordt ingetrokken en dat een nieuw daarna wordt vastgesteld. In dit geval wordt vermeld dat de nieuwe nadeelcompensatieverordening eerst wordt vastgesteld en dat daarna de oude wordt ingetrokken. De fractie pleit voor uniformiteit.

De heer Van Oeveren (VVD) heeft een identieke kanttekening bij a en b. Bij de intrekking van de huidige verordening ontbreekt een verwijzing naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Hij begrijpt dat ermee wordt bedoeld: 'Als de Omgevingswet in werking treedt', maar dat staat er niet. De voorliggende tekst wekt de indruk dat de oude nadeelcompensatieverordening per direct wordt ingetrokken wat zeer onwenselijk zou zijn. De VVD pleit dan ook voor een aangepaste tekst waarin een link is opgenomen naar de Omgevingswet.

De heer Hazenoot (BBB) vraagt of het klopt dat er geen maximumbedrag is opgenomen en of Rijnland een verzekering heeft afgesloten ter dekking.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) zegt toe dat de vragen over de hardheidsclausule en een plafond schriftelijk zullen worden beantwoord (toezegging).

Op basis van de inbreng van de heer Van Dijk (vaststellen wordt inwerking treden) en de heer Van Oeveren wordt een aangepast besluit opgesteld (toezegging).

De heer Van Pareren (BBB) wijst erop dat er in het voorgestelde besluit wél een combinatie staat met de Omgevingswet (punt 2). In punt 3 staat dat zodra de Omgevingswet inwerking treedt de huidige nadeelcompensatieverordening (2016) zal worden ingetrokken.

De heer Van Oeveren (VVD) zegt in reactie op de BBB dat de tekst in het besluit en de nadeelcompensatieverordening identiek moet zijn.

De voorzitter herhaalt de toezegging dat de tekst juridisch zal worden getoetst.

De voorzitter concludeert vervolgens dat het aangepaste voorstel met een Nota van Wijziging als hamerstuk kan worden geagendeerd voor de VV.

### 3.8 Instellen onafhankelijke rekenkamer Rijnland

Voorgesteld besluit:

1. In te stellen een onafhankelijke rekenkamer;
2. Vast te stellen de verordening rekenkamer van het Hoogheemraadschap van Rijnland en daarmee tevens vast te stellen:
3. De vergoeding voor een voorzitter rekenkamer (€400 per maand) en een lid rekenkamer (€300 per maand);
4. Dat de commissie BOD zal fungeren als klankbordgroep;
5. In te stemmen met een jaarlijks budget voor de rekenkamer van €85.000

De dijkgraaf zegt ter inleiding dat de beantwoording van de laatste technische vragen inmiddels op iBabs is te vinden. De keuze lag voor: a) of er wordt nu al zoveel mogelijk geregeld; dan wel b) de bemensing van de nieuwe Rekenkamer wordt afgewacht. Hij is voornemens om vóór de VV een Nota van Wijziging aan te bieden met als centrale punt: een zo kaal mogelijke vaststelling. Zaken waarover in de wet wordt gesproken (zoals bijvoorbeeld de ondersteuning) dienen dan eerst met de Rekenkamer zelf te worden besproken. Deze aanpak vindt de dijkgraaf zelf zuiverder.

De heer Van Pareren (BBB) vraagt zich af of de nieuwe regeling het functioneren van de nieuwe Rekenkamer ten goede komt. Er komt een budget van €15k voor de drie leden van de Rekenkamer en €70k voor de activiteiten. Hij vindt het opvallend dat in de voorgaande periode de toenmalige Rekenkamercommissie onderzoek extern liet uitvoeren hetgeen een behoorlijk deel van het budget kostte. Vraag: hoeveel invloed heeft de VV op deze onafhankelijke Rekenkamer op welk onderzoek kan worden gedaan (dus niet zozeer op de inhoud van het onderzoek)? De BBB vindt dat de behoefte van de VV bij de keuze zou moeten worden meegenomen (wat vindt de VV nodig, waaraan heeft de VV behoefte?).

De heer Van Oeveren (VVD) zegt dat vanwege de wet wordt overgestapt van een Rekenkamercommissie naar een volstrekt onafhankelijke Rekenkamer, die het vrij staat om geheel los van de VV te opereren. In reactie op de dijkgraaf lijkt het de VVD uitermate ongewenst als de Rekenkamer pas medio 2024 van start kan gaan als eerst administratieve processen e.d. moeten worden afgerond. Hij vindt het essentieel dat de noodzakelijke werkzaamheden in hoog tempo worden afgewikkeld zodat de Rekenkamer haar rechten, plichten én werkwijze kent.

De heer De Ridder (PvdA) deelt de analyse van de heer Roorda. Hij vindt het weliswaar overbodig als wetteksten worden herhaald (kan communicatief handig zijn), maar passages die strijdig zijn met de wet moeten worden gewijzigd.

Kanttekeningen (met name over passages die in deze verordening in strijd zijn met de wet):

Artikel 2.4.: '4. De rekenkamer heeft het versterken van de controlerende rol van de verenigde vergadering tot specifieke taakstelling'. Het is aan de Rekenkamer zelf om eigen accenten te leggen. Nadere uitleg hierover ontbreekt in de verordening.

'Artikel 4. Herbenoeming. Indien een lidmaatschap van een lid van de rekenkamer eindigt vóór het einde van zijn benoemingstermijn, treedt zijn opvolger af op het moment dat de benoemingstermijn van het vertrekkende lid van de rekenkamer zou zijn afgelopen. Indien de opvolging als bedoeld in het voorgaande lid plaatsvindt binnen twee jaar voordat een nieuwe benoemingstermijn begint en het opvolgend lid van de rekenkamer voor een nieuwe termijn wordt benoemd, dan wordt deze nieuwe termijn als eerste benoemingstermijn aangemerkt.' Deze twee leden zijn in strijd met de wet.

'Artikel 6. Integriteit en eedaflegging. Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen leggen de leden van de rekenkamer in de vergadering van de VV, in handen van de dijkgraaf, de eed of belofte af, zoals bedoeld in artikel 51ag van de Waterschapswet.' Ook dit artikel is in strijd met de wet. De PvdA oppert om de Rekenkamer te verzoeken e.e.a. op te nemen in een reglement van orde.

'Artikel 8. Verzoek. De VV kan de rekenkamer een verzoek doen tot het instellen van een onderzoek.' De heer De Ridder beklemtoont dat dit volgens de wet niet kan worden verplicht. De PvdA kan zich voorstellen dat wordt bepaald dat de Rekenkamer alleen gemotiveerd van een verzoek kan afwijken. Immers: de wet staat het indienen van een verzoek door de VV wel toe. Indien de tekst wordt aangepast, adviseert de heer De Ridder om in lid 3 'Indien de rekenkamer niet aan het verzoek van de VV voldoet zal zij daarvoor goede argumenten aanvoeren' het woord 'goede' te schrappen. De motivering is puur aan de Rekenkamer zelf.

Overige kanttekeningen: het budget zal in overeenstemming met de Rekenkamer moeten worden bepaald. Tijdens landelijke discussies werd geopperd om te regelen dat leden van de Rekenkamer zichzelf geen



onderzoeksopdracht mogen geven om zodoende extra geld te kunnen verdienen naast de vaste vergoeding. De PvdA is het hiermee volstrekt eens maar de wetgever heeft dit niet geregeld.

In de voorliggende verordening wordt een vaste vergoeding voorgesteld. De heer De Ridder adviseert om hierover aanvullend een bepaling op te nemen in het reglement van orde.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) hamert -in reactie op de PvdA- op het grote belang dat haar fractie hecht aan een volstrekt onafhankelijke Rekenkamer die zelf bepaalt welk onderzoek moet worden opgepakt.

De heer De Ridder (PvdA) interrumpeert. De fractie is ervoor dat de Rekenkamer zelf haar onderzoek bepaalt. Maar in de wet staat dat de VV een verzoek kan indienen bij de Rekenkamer om een bepaald onderzoek in te stellen. Vandaar dat is bepaald dat de Rekenkamer gemotiveerd dient aan te geven waarom een verzoek voor een bepaald onderzoek niet wordt gehonoreerd.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) vindt het prima dat de VV een verzoek kan indienen, maar de beoordeling is vervolgens geheel aan de Rekenkamer. Veel overheden werken met een Rekenkamer van vijf personen en Rijnland met drie. Leidt dat niet tot een te grote werkdruk? Kan de tekst niet worden aangepast van 'minimaal drie' naar 'maximaal vijf'? Per persoon vergt dit slechts €3.600 per jaar, maar daar staat mogelijk beter onderzoek tegenover.

De heer Roorda (CU-SGP) vindt het goed dat de tekst nogmaals goed wordt doorgeploegd, mede naar aanleiding van de kanttekeningen van de PvdA en zijn eigen fractie. De wet biedt voldoende mogelijkheden om als VV toch enige grip te houden over de gedragingen van de Rekenkamer. De VV kan immers het vertrouwen in (leden van) de Rekenkamer opzeggen waarvoor het integriteitsbeleid, dat voor AB-leden geldt, kan worden gebruikt. Los hiervan dient de onafhankelijkheid van de Rekenkamer te worden gekoesterd. De wet biedt de mogelijkheid aan de VV om een onderzoeksverzoek in te dienen. Dat betekent dat de wet die mogelijkheid van belang vindt. Een goede Rekenkamer zal zo'n verzoek dan ook gemotiveerd oppakken dan wel afwijzen.

De dijkgraaf vindt het plezierig dat de inleiding werd gewaardeerd. Het is geenszins de bedoeling om een verordening op te stellen die strijdig is met de wet. Er is gezocht naar een evenwicht: een volstrekt onafhankelijke Rekenkamer zoals vereist bij wet en anderszijds mogelijkheden waarmee de Rekenkamer de VV kan versterken in haar volks vertegenwoordigende, controlerende taak. Dit vergt een bepaalde verbinding tussen VV en Rekenkamer. De voorliggende teksten zullen conform het besprokene worden aangepast (toezegging). Met de Rekenkamer zullen vervolgens nadere afspraken worden gemaakt die de onafhankelijk borgt maar tevens vruchtbare onderzoeken mogelijk maken. Het aantal leden zal mede afhankelijk zijn van de rol die de Rekenkamer wordt toebedeeld. De wet maakt zelfs één lid mogelijk, maar het college is voorstander van drie. Zodra de verordening is vastgesteld, kan worden gestart met de werving conform de werkwijze die eerder is gevolgd (concerncontroller, hoofd bestuurszaken en drie VV-leden) zodat de Rekenkamer zo snel als mogelijk van start kan gaan. Uitgangspunt: er zal worden gezocht naar deskundigen die geacht worden in staat te zijn onderzoek te begeleiden, maar deze niet zelf gaan uitvoeren.

#### *Tweede termijn*

De heer Van Oeveren (VVD) wil dat wordt toegezegd dat de Rekenkamer niet later dan 1 april 2024 van start gaat. Voorts pleit de VVD voor een reglement van orde voor de Rekenkamer, zodat de leden weten waaraan zij zich dienen te houden.

De heer Van Pareren (BBB) begrijpt dat er een budget is van €85k. Voor de drie leden én een mogelijke secretaris en administratieve ondersteuning. Moet vanuit dit budget ook extern onderzoek worden bekostigd? In dat geval zal de bodem van het budget snel worden bereikt en kan er getwijfeld worden aan de effectiviteit van de Rekenkamer.

De heer De Ridder (PvdA) veronderstelt dat de discussie over het budget op een later moment volgt.

De voorzitter bevestigt dat die plaatsvindt naar aanleiding van de toegezegde Nota van Wijziging.

De heer Roorda (CU-SGP) vindt de vragen over het budget terecht. Er zou in de begroting een stelpost kunnen worden opgenomen, dan wel na overleg met de Rekenkamer te bepalen welke middelen zij nodig acht. Met desgewenst een begrotingswijziging.

De dijkgraaf zegt dat de Nota van Wijziging 14 november in het college wordt vastgesteld en spoedig daarna zal worden verzonden (uiterlijk 15 november).

1 april 2024 is de streefdatum, maar de dijkgraaf wil die datum niet als uiterste datum toezeggen. Hij hecht aan een zorgvuldige voorbereiding. Bovendien moeten de leden ook nog in een VV-vergadering worden benoemd. Voorts stelt de Rekenkamer zelf haar eigen reglement van orde op. Momenteel staat er €85k voor de Rekenkamer in het budget voor de afdeling Bestuurszaken. Bij andere wensen van de VV zijn aanpassingen uiteraard mogelijk: de VV bepaalt immers.

De voorzitter concludeert dat agendapunt 3.9 met een Nota van Wijziging als bespreekstuk zal worden geagendeerd voor de VV.

### **3.9 Wijziging gemeenschappelijke regeling BSGR**

*Voorgesteld besluit:*

1. *In te stemmen met het ontwerp van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland;*
2. *Geen inhoudelijke zienswijze op de voorgestelde wijzigingen in te brengen.*

De heer Roorda (CU-SGP) heeft een procedurele kanttekening. Er wordt voorgesteld in te stemmen met het ontwerp van de Gemeenschappelijke Regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland en vervolgens om af te zien van een inhoudelijke zienswijze. Maar in de brief van de BSGR staat slechts dat er een zienswijze wordt gevraagd. Dat zou dan ook als besluit moeten zijn voorgelegd (te weten: de VV gaat akkoord met het niet indienen van een zienswijze). De VV stemt immers niet in met de wijziging als zodanig: dat gebeurt door de tafel van het AB van de BSGR.

De heer Van Pareren (BBB) vindt dat een eventuele wens om uit te treden uitermate wordt bemoeilijkt. Zijn deze bepalingen wel juridisch houdbaar? Zie de boete, de nog jaren doorlopende verplichtingen e.d.

Hoogheemraad De Vries (Agrarisch) veronderstelt dat de kanttekening van de CU-SGP terecht is en die zal dan ook worden meegenomen in de VV-stukken (**toezegging**). Uittreden kost veel geld en is inderdaad geen sinecure, maar alle leden van de BSGR hebben met deze regels ingestemd.

Nadat de heer Roorda door hoogheemraad De Vries is verzekerd dat in het besluit wordt vastgelegd, dat er middels een Nota van Wijziging geen zienswijze zal worden ingediend (conform de brief van de BSGR) concludeert de voorzitter dat agendapunt 3.9 als hamerstuk kan worden geagendeerd voor de VV.

### **3.10 Internationaal beleid Rijnland**

*Voorgesteld besluit:*

1. *Vast te stellen het “Internationaal beleid Rijnland 2024-2030”, waarin:*
  - a. *Het vigerende beleid wordt gevolgd;*
  - b. *Europese samenwerking meer aandacht krijgt;*
  - c. *Meer kansen worden benut binnen bestaande capaciteit.*

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) zegt dat de oude verordening wordt vervangen door deze aangepaste versie. Rijnland geeft al veel jaren uitvoering aan internationaal beleid, omdat het waterschap op diverse vlakken is gebonden aan Europese wet- en regelgeving. Daarnaast is Nederland gehouden aan een aantal overige afspraken (waaronder in VN-verband) en de gemaakte afspraken tussen de Unie van waterschappen en het Ministerie van Infrastructuur en Water respectievelijk het Ministerie van Buitenlandse Zaken inzake de Blue Deal 2018-2030. Het beleid past ook bij MVO. Vergeleken bij andere waterschappen is de deelname van Rijnland beperkt, te weten 1,3 fte en jaarlijks €25k (die alleen wordt gebruikt voor internationale bezoeken). Medewerkers die Rijnland uitzendt worden via de Blue Deal bekostigd.

Mevrouw Meiland (Water Natuurlijk) vindt het positief dat Rijnland 'zich ook op internationale wateren begeeft'. De focus op Europa is begrijpelijk, maar zij bepleit toch wat meer focus op Afrika omdat dit continent de meeste klimaatvluchtelingen herbergt. Zij zou graag zien dat Rijnland die gebieden bezoekt, met name ter lering.

De heer Roorda (CU-SGP) gaat akkoord met de nota.

Besluitpunt: '*a. Het vigerende beleid wordt gevolgd;*' De fractie neemt aan dat dit het geval is, maar veronderstelt dat er wordt bedoeld dat dit wordt voortgezet.

Portefeuillehouder Verkleij-Lemmers (CDA) dankt de heer Roorda voor zijn alertheid en zegt toe dat in een Nota van Wijziging de tekst als verzocht zal worden aangepast (**toezegging**).

De Blue Deal is door veel landen vastgelegd en er wordt op basis daarvan met diverse landen samengewerkt. Rijnland is volger. De Unie van Waterschappen kent een internationale commissie waarin het waterschap wensen kan aangeven ten aanzien van de landen waarbij men betrokken wil worden. De VV kan dus desgewenst een verzoek daartoe indienen.

De voorzitter concludeert dat agendapunt 3.10 met een Nota van Wijziging als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.

#### **4.       SCHRIFTELIJKE MEDEDELINGEN**

##### **4.1       VV TKN-memo Aanpassing Waterschaps Belastingstelsel**

Er zijn geen kanttekeningen of vragen (noch van de portefeuillehouder noch vanuit de commissie).

#### **5.       NOTULEN EN TOEZEGGINGENLIJST VAN DE COMMISSIEVERGADERING BOD D.D. 13 september 2023**

*Gevraagd besluit:*

1. *Vast te stellen de notulen van de commissie BOD op 13 september 2023.*

De notulen en de toezeggingenlijst worden conform vastgesteld.

#### **6.       RONDVRAAG**

De heer Van Strien (50PLUS) zou graag na afloop van de vergadering onder vier ogen met de dijkgraaf willen overleggen over 'het noemen van de burgemeester'.

De heer Roorda (CU-SGP) wijst op de diverse 'karakters' van vragen: bestuursvragen én technische vragen. Hij begrijpt dat deze laatste ambtelijk worden afgedaan, na een check bij de betrokken portefeuillehouder. Bestuursvragen worden via D&H beantwoord. Maar er zijn ook vragen op bestuursniveau die deel zouden moeten kunnen uitmaken van de beraadslagingen. Zelf heeft hij een aantal van dat soort vragen als bestuursvraag ingediend, om daarmee het bestuur als het ware voor te bereiden op door hem te stellen vragen in de commissievergadering. Dilemma: D&H vergadert niet meer voorafgaand aan de commissievergadering en dat houdt in dat deze niet meer tijdig als bestuursvraag kunnen worden beantwoord. Vraag: zijn er mogelijkheden om hierin te voorzien of wordt gerekend op het improvisatievermogen van de portefeuillehouders?

De dijkgraaf voelt wel voor de laatste suggestie. Hij zal hier op terugkomen (**toezegging**).

De heer Van Geest (AWP) meldt dat de livestream-verbinding tussen 15.00-15.20 is onderbroken en niet kon worden gevolgd. Hierdoor is er een lacune ontstaan bij de kijkers ten aanzien van het besprokene in de commissie WW. De heer Van Geest verzoekt daarop om de notulen extra snel te laten aanleveren.

De dijkgraaf gaat proberen dit te bewerkstelligen, zodat de besluiten/overwegingen tijdig voor de VV kunnen worden doorgezet. Hij hoopt dat de notulen dinsdag of woensdag beschikbaar kunnen worden gesteld.

De voorzitter meldt dat de notulen maandag 13 november zijn afgerond en zo snel mogelijk zullen worden verspreid.

Hoogheemraad Verkleij-Lemmers (CDA) heeft nog een 'nabrand' bij agendapunt 3.10 over het reisadvies voor ambtenaren naar landen met de aanduiding rood en/of oranje. Rijnland wil dat advies volgen, maar de Blue Deal gebruikt een iets afwijkend advies. De portefeuillehouder zegt toe hierover vóór de VV in een memorandum nadere uitleg te zullen geven (toezegging).

De voorzitter concludeert dat voor agendapunt 3.10 nog een Nota van Toelichting volgt.

## **7. SLUITING**

Hierop sluit de voorzitter het openbare gedeelte van de vergadering om 21:25 uur.